

HIGIENOS INSTITUTAS

Biudžetinė įstaiga, Studentų g. 45A, 08107 Vilnius, tel. (8 5) 262 4583,
faks. (8 5) 262 4663, el. p. institutas@hi.lt, <https://hi.lt>, e. pristatymo dėžutė 111958286
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 111958286

PRANEŠIMAS ŽINIASKLAIDAI

2023 m. rugsėjo 21 d.

Maudymosi sezonas baigėsi

Higienos instituto Sveikatos stiprinimo centras, pasibaigus maudymosi sezonui, įvertino gautus šių metų maudyklų vandens kokybės tyrimų rezultatus. Visą maudymosi sezoną nė karto trumpalaikės taršos atvejų neužfiksuota Telšių apskrityje esančiose maudyklose – jų vanduo atitiko Lietuvos higienos normoje HN 92:2018 „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė“ nustatytus reikalavimus.

Maudyklų vandens kokybė stebėta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2023 m. liepos 13 d. įsakymu Nr. V-800 „Dėl Stebimų Lietuvos maudyklų sąrašo patvirtinimo pakeitimo“ patvirtintame sąrašė esančioje 121-oje maudykloje: šiemet šis sąrašas papildytas Švenčionių r. Pabradės tvenkinio maudykla, o iš jo išbraukta Kelmės r. Gaušvinio ežero maudykla.

Šį sezoną 84,3 proc. maudyklų vanduo atitiko higienos normos reikalavimus (2022 m. – 86 proc., 2021 m. – 91,1 proc.). Šiemet švariausias maudyklų vanduo buvo Telšių apskrityje – 100 proc. atitiko higienos normos reikalavimus, Klaipėdos apskrityje – 94,7 proc., Utenos apskrityje – 92,8 proc., Alytaus apskrityje – 91,6 proc., Vilniaus apskrityje – 88 proc., Marijampolės apskrityje – 83,3 proc., Šiaulių apskrityje – 81,3 proc., Kauno ir Tauragės apskrityse – 66,6 proc., Panevėžio apskrityje – 53,8 proc.

Vertinant vandens kokybės kaitą 2022 m. sezono laikotarpiu, trumpalaikė tarša nenustatyta prieš maudymosi sezoną – gegužės mėn., birželio mėn. – 7, liepos mėn. – 7, rugpjūčio mėn. – 12, rugsėjo mėn. – 1 maudykloje. Maudyklų vanduo neatitiko tiek žarninių lazdelių, tiek žarninių enterokokų parametrų nustatytų reikalavimų.

Švariausias vanduo, vertinant pagal paviršinius vandens telkinius ir mikrobiologinius parametrus, 2023 m. buvo pajūrio maudyklose – 100 proc. atitiko higienos normos reikalavimus, ežerų – 89,5 proc., tvenkinių – 83,3 proc., upių – 50 proc. Trumpalaikė tarša nustatyta šiose maudyklose: **Alytaus** apskrities (Glūko ežero Varėnos r.), **Kauno** apskrities (Kauno marių I ir II, Panemunės paplūdimių Kaune), **Klaipėdos** apskrities (Kuršių marių ties Kintais Šilutės r.), **Marijampolės** apskrities (Paežerių ežero Vilkaviškio r.), **Panevėžio** apskrities (Lėvens upės Pasvalyje, Širvėnos ežero Biržuose, Vyžuonos ežero, Sartų ežero, Rokiškio ežero ir Velykainio tvenkinio Rokiškio r.), **Šiaulių**

apskrities (Prūdelio tvenkinio Šiauliuose, Pašvinio ežero Šiaulių r., Arimaičių ežero Radviliškio r.), **Utenos** apskrities (Šventosios upės Anykščių r.), ir **Vilniaus** apskrities (Neries upės Žirmūnų paplūdimio, Salotės ežero Vilniuje, Žeimenos upės Pabradėje Švenčionių r.).

Atsižvelgiant į Lietuvos higienos normos HN 92:2018 reikalavimus, nustačius didesnę melsvadumblių nei 100 000 ląstelių/ml kiekį, turi būti draudžiama maudytis tol, kol išnyks grėsmė sveikatai, o esant daugiau nei 20 000 ląstelių/ml rekomenduojama nesimaudyti. Tyrimai turi būti atliekami ne rečiau kaip kas dvi savaites tol, kol melsvadumblių kiekis sumažės iki mažiau nei 20 000 ląstelių/ml. Šį maudymosi sezoną intensyvus melsvadumblių išplitimas stebėtas Kauno marių I ir II paplūdimių bei Šilalės r. Dievyčio ežero maudyklose, todėl jose nerekomenduota ir (ar) drausta maudytis.

Savivaldybės buvo papildomai užsakiusios tirti vandens kokybę 175 gyventojų pamėgtų rekreacinių zonų paviršiniuose vandenyse. Šių zonų vandens kokybė daugiausia buvo tiriama Vilniaus ir Kauno apskrityse, atitinkamai 43 ir 37. Kiek mažiau Šiaulių ir Telšių apskrityje – atitinkamai 21 ir 16, Alytaus apskrityje – 13, Utenos apskrityje – 12, Tauragės apskrityje – 11 rekreacinių zonų. Vandens kokybė neatitiko higienos normos reikalavimų 30-yje zonų: gegužės mėn. – 1, birželio mėn. – 4, liepos mėn. – 9, rugpjūčio mėn. – 13, rugsėjo – 5 zonose nustatyta trumpalaikė mikrobiologinė tarša.

Vadovaujantis Lietuvos higienos norma HN 92:2018 „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė“ šalyje maudyklų vandens kokybę pradėta tirti ne anksčiau kaip 10 d. prieš maudymosi sezoną ir reguliariai tikrinta kas dvi savaites iki rugsėjo 15 d. Maudyklų vandens kokybė buvo vertinama pagal du mikrobiologinius parametrus: žarninių enterokokų ir žarninių lazdelių skaičių. Atsižvelgiant į higienos normos reikalavimus, žarninių enterokokų turi būti ne daugiau kaip 100 kolonijas sudarančių vienetų 100 ml vandens, o žarninių lazdelių – ne daugiau kaip 1000/100 ml vandens.

Papildomi tyrimai atliekami, kai mikrobiologiniai parametrai neatitinka higienos normos reikalavimų. Nustačius trumpalaikę taršą, per 72 valandas turi būti paimtas papildomas mėginys vandens kokybės tyrimams atlikti, kuris patvirtintų taršos įvykio pabaigą, ir dar vienas mėginys – praėjus 7 dienoms po trumpalaikės taršos pabaigos. Poilsiautojų saugumui užtikrinti, siekiant išvengti melsvabakterių grėsmės sveikatai, turi būti vykdoma stebėseną vizualiai pagal sudarytą maudyklos vandens kokybės stebėsenos kalendorinį grafiką. Nustačius mažesnę nei 0,5 m vandens skaidrumą, reikia atlikti chlorofilo „a“ tyrimus, jei chlorofilo „a“ kiekis didesnis nei 50 µg/l, atlikti melsvabakterių tyrimus pagal Lietuvos standartą LST EN 15204:2007. Nustačius didesnę nei 20 000 ląstelių/ml melsvabakterių skaičių – informuoti visuomenę ir rekomenduoti nesimaudyti, o nustačius didesnę nei 100 000 ląstelių/ml melsvabakterių skaičių – uždrausti maudytis. Saugumo priemonės būtina taikyti dar dvi savaites po melsvabakterių peržydėjimo, kadangi joms degraduojant produkuojamos toksinės medžiagos (cianotoksinai) patenka į vandenį ir kelia grėsmę saugumui maudantis.

Daugiau informacijos suteiks Higienos instituto Sveikatos stiprinimo centro Aplinkos sveikatinimo skyriaus vadovė Gražvydė Norkienė el. p. grazvyde.norkiene@hi.lt, mob. 8 608 08 776.

Cituodami ar kitaip naudodami šiame pranešime esančią informaciją, prašome nurodyti jos šaltinį.